

apw

EGLUTÈ

1953

KOVAS

Nr. 3

1953 KOVAS Nr. 3

Redaguoja: *Pranas Naujokaitis*

Leidžia

**LIETUVIŲ KULTŪROS
INSTITUTAS**

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Pr. Naujokaitis, 924 Madison St., Brooklyn 21, N. Y.

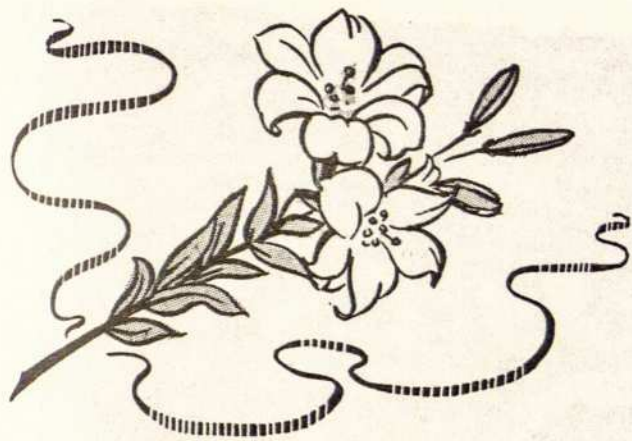
ŠIAME NUMERYJE:

1. MALDA Į ŠVENTĄJĮ KAZIMIERĄ	65
2. Marių Žuvėdra, VYTAUTO BELAISVIS	67
3. S. Rožytė, ALYVŲ DARŽELIS	72
4. J. Rūtenis, SAULUTĖS SPINDULĖLIS	77
5. E. De Amičis, TĖVYNĖS GARBĖ	79
6. K. Ostrauskas, DAINA	80
7. A. Radžius, VAKARYKŠTIS MĖNESĖLIS	81
8. Z. Gavelis, ILGU PAVASARĖLIO	81
9. P. Jurkus, DU DRAUGAI	82
10. J. Jankus, PRIE NEVĖŽIO NEBEGERAI	83
11. L. Žitkevičius, KALAKUTO MOKINYS	84
12. V. Čiziūnas, GEDIMINAS	85
13. P. Juodka, AKMUO, ANT KURIO NAPOLEONAS VALGĖ	88
14. D. Koklytė, DEBEŠELIUI	89
15. R. Grigaliūnas, JURGUTIS	90
16. ŽVIRBLIAI INKILĖNUOS	92
17. MOKYKLOS IR MES	94
18. UŽDAVINIAI	96
19. LAIŠKAI	96

Viršelis ir iliustracijos — dail. P. Osmolskio. Šv. Kazimieras 66 psl. — dail. Z. Kolbos vitražas Pranciškonų vienuolyno koplyčioje Kennebunk Port.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y. March, 1953, Vol. 4, No. 3. Subscription: \$3.00 yearly. Outside U.S.A. — \$3.50 yearly. Single Copy 30c. Entered as second-class matter at the post office at Putnam, Conn.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

MALDA Į ŠVENTĄJĮ KAZIMIERĄ

Šventasis Kazimierai, globok mūsų tėvynę ir jos iš-eiviją. Pažadink mūsų tautai šventų vadų, kurie kaip Tu kitados, norėtų jai vadovauti išmintimi, teisumu ir meile. Išmelsk mūsų išeiviams malonę grįžti į savo žemę, nuo amžių žadėtą, nes ir tu grįžai iš svetimosios į savąją.

Tepasidaro, Tavo užtarimo dėka, mūsų maža Lietuva tarsi žiburys ant kalno ir tespindi kitoms tautoms skaidriu tikėjimu, gražia meile ir nepalaužiama viltimi. Amen.

Vytauto Belaisvis

MARIJŲ ŽUVĖDRA

1 ęsinys

Žinia apie įvykį tuoju pasklido po visą pilį ir plačią apylinkę. Vieną dieną ir pati kunigaikštienė panorėjo aplankyti naują pilies svečią, kuris visų buvo vadinamas Vytauto Belaisviu.

Stropiai prižiūrimas ir globojamas, belaisvis greitai atsigavo. Kai kunigaikštienė atvyko į karo ligoninę, jai nesunku buvo suprasti, kad Vytauto Belaisvis nebuvo eilinis kareivis. Gražus išsilavinimas ir igimtas kilnumas žymėjo jo augštą kilmę.

— Šviesioji kunigaikštienė, laimingas bus kraštas turėdamas valdovą, kuris dar vaiku būdamas teisingai pavartoja savo jėgą apginti beginkliui ir skriaudžiamam. Negalėdamas kitaip pareikšti savo gilų dėkingumą mažajam kunigaikščiui už mano gyvybės išgelbėjimą, prašau Jus, šviesioji kunigaikštienė, malonaus leidimo būti Jūsų sūnaus karo dalykų mokytoju. Turiu prisipažinti, kad tik į nelaisvę patekęs persirengiau eiliniu kareiviu. Tokiu būdu tikėjausi greičiau galėsiąs grįžti į savo kraštą, kai bus pasikeista pirmaisiais belaisviais. Iš tiesų esu vienos Prūsų provincijos didysis komtūras, ritieriu gimęs ir visą amžių karuose praleidęs. Pažįstu visą Vakarų pasaulį, žinau paskutines kariavimo paslaptis. Jų žinojimas bus kada nors jaunam kunigaikščiui naudingas.

— Turiu ir aš sūnų mažojo kunigaikščio amžiaus. Jo prisiminimas mane paskatins mokyti mažąjį kunigaikštį tiktai to, ką aš norėčiau duoti savo sūnui.

— Didysis komture, man labai nemalonu, kad Tamstą, kaip belaisvį, buvo ištikusi nelaimė pakliūti į blogų žmonių rankas. Tikiuosi, Tamsta pats supranti, kad nėra lengva, sėdint pilyje žiūrėti, kad kur nors nebūtų nusikalstama teisingumui.

— Tamstos prašymą galiu išpildyti. Jeigu duosi riterio garbės žodį ir savo sūnaus vardu prisieksi nebėgti, būsi laisvas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio pilyje. Galėsi mokyti mažąjį kunigaikštį jodinėti, ginklą vartoti ir kitokių tik jums vieniems vyrams žinomų karo paslapčių — nusišypsavo didžioji kunigaikštienė, palikdama Vytauto Belaisvį.

Didysis kunigaikštis pasiuntē žvalgus nakvynēs ieškoti. Vasaros kaitri saulē svilino karius ir arklius. Gera maudynē ir poilsis visus viliojo.

Žvalgai pranešē netoliese radę pievaite. Iš trijų pusių ją supa miškas, o ketvirtąją Nemunas skalauja. Bus arkliams puiki ganiava, o vyrai, dulkes ir prakaitą Nemune nuplovę, galės žolėje drybsoti arba miške laužus susikurti. Kęstučiui ir Vytautui greitosiomis palapines pastatė. Gal būsianti paskutinė rami ir saugi naktis poilsiui.

Vyrai ir arkliai bematant iškriko pievaitėje ir miške. Kęstutis pasitraukė poilsiui. Tik vienas Vytautas dar nejautė nuovargio. Smilgos ir viksvos šnarėjo, papūtus lengvam vasaros vėjeliui. Čirpė žiogai, bet irgi nedrąsiai. Miške pasigirsdavo vėlybo paukščio riksmas ir vėl nutildavo. O už vis tyliausiai plaukė Nemunas. Į jo plačią, balzganą juostą išsižiūrėjęs, Vytautas ir nepasijuto, kaip mintimis persikėlė į Trakų pilį. Toks skausmingas ilgesys užgulė jauną Vytauto širdį, tarsi, jis būtų jau daug metų nematęs savo mylimos tėviškės.

Ką dabar veikia jo motina? Gal ji taip pat dar nemiega? Sėdi vieniša po seklyčios langu...

Mažas būdamas, Vytautas mėgdavo tokiais vakarais sėdėti su savo aukle. Ji mokėjo nuostabiai pasakoti apie Vytauto motinos jaunystę.

Anksti, labai anksti dievai pasiėmę Birutės motiną. O kai ji paūgterėjo, vieną kartą ir tėvas iš karo nebegrižęs. Likusi ji ir trys jaunesni broliai.

Greitai sklidusi žinia po visą Žemaičių kraštą ne tiek apie našlaičių sunkią dalią, kiek apie jaunos bajoraitės grožį. Jauni bajorai siuntė pasiuntinius arba patys jojo užuojautą pareikšti ar globos pasiūlyti, o iš tiesų ieškojo progos pasipiršti.

Nors gedinti bajoraitė priimdavo svečius kukliai nuleista galva ir ašarotomis akimis, vistiek jos dangaus mėlynę menančios akys ir aukso kasos, vainiku juosiančios jaunutę galvą, palikdavo nepamiršamos.

Kai baigėsi gedulo laikas, pilies vartai neužsidarė nuo piršlių. Bet jaunutė bajoraitė visiems griežtai atsakydavo.

Galbūt, peranksti buvo sužeista jautri bajoraitės širdis. Ji įsikėlė į galvą, kad Žemaičių krašte perdaug ašarų ir skausmo. Tie nuolatiniai karai ir karai ar tik nebūsią dievų rykštė. Tegul jos jaunystė ir meilė bus paaukota jų garbei.

Taip ilgą laiką pati viena galvojo bajoraitė. O vieną dieną slapta mintis senam kunigui kriviui patikėjo. Pagyrė vaidila mergaitę. Davė baltą rūbą, ant galvos vainiką uždėjo, ir taip pašventė bajoraitę dievams iki mirties tarnauti.

Ramiai vaidilutė kurstė šventąją ugnį. Miške naktimis saugojo, kad neužgestų. Dienomis uogas ir gydančias miško žoles rinko. Taip slinko vaidilutės jaunos dienos dievų tarnyboje, kol vieną kartą sutiko ant balto žirgo jojantį nepažįstamą vyrą. Vandens jis tik paprašęs ir kelio pasiklausęs.

Vaidilutė nusigando, bet išgąstis greitai praėjo. Ko ji turėjo bijotis? Balti rūbai ir vainikas ant galvos žymėjo ją esant vaidilute. O senovės lietuviai labai gerbė vaidilutes. Net ir didelis niekšas vargu būtų išdrįsęs ir pirštą pridėti prie šventos mergaitės. Bet keistas nerimas ir ilgesys įlindo į vaidilutės širdį. Veltui ji meldėsi, giesmes giedojo ir žolelėmis smilkėsi.

Rytojaus dieną ji vėl sutiko tą patį riterį. Jis net išdrįso nusėsti nuo balto žirgo ir jos vardo pasiklausti.

— Vaidilutė aš esu. Birutė mano vardas. Jei dievų malonės ieškai, tarpininkauti aš galiu.

— Atneški auką, kad ir menką — svarbu širdies tyrumas. Jei-gu dievai ir ne tuojau įvykdytų tavo norus, viltyje rasi jėgą ir ramumą. — Taip tarusi vaidilutė pabėgo nuo riterio, kaip nuo piktos pagundos.

Trečią naktį Birutės buvo eilė saugoti šventąją ugnį. Nuostabiai tyli, giedri ir rami naktis tada buvusi. Galėjo būti po vidurnakčio. Miegas lipinte lipino Birutės akis. Galva darėsi sunki. Ji užsimerkė ir atrėmė galvą į ažuolą.

— Birute, skaisčioji vaidilute: — pašaukė ją vardu pažįstamas balsas. Birutė pašoko, bet tvirta vyriška ranka ją sulaikė.

- *Esu Kęstutis, Didysis kunigaikštis Lietuvos,
Nebijok, vaidilute; nei plaukas nenukris tau nuo galvos.
Prašau tave, mergaite, tavo rankos, meilės ir širdies.
Sutiki būti mano žmona mylima: tuojau paimsiu tave nuo
šventos ugnies
Ir kaip brangią naštą parsinešęs padarysiu tave valdove viso
krašto ir pilies.*

- *O kunigaikšti! Mano širdis buvo nerami nuo pirmosios mūsų
pažinties,
Nesitikėjau tokios laimės ir garbingos ateities.
Sutikimo žodžio tačiau duoti negaliu.
Bijau dievų keršto. Duotą įžadą išlaikyt iki mirties turiu.
Prakeiks mane dievai ir žmonės, karta minės iš kartos,
Kad pažadą sulaužiusi vaidilutė pasidarė kunigaikštiene
Lietuvos.*

- *Klysti, skaisti mergaite, kaip tik tokios reikia man žmonos.
Galiu iš anksto pasakyti, būsi garbe visos tautos.
Gal šito miško jau nebus
Ir kraštas garbins kitus dievus,
Bet mergaitė Lietuvos,
Pavyzdžiu Birutės šviesios,
Nekaltybę, dorą ir meilę širdies savos
Tiktai vienam išrinktajam dovanos.
Rūtų vainiką ant galvos
Nešios ji, kaip ženklą širdies tyros.
Jį nuimt tik tas išdrįst galės,
Kas amžiną meilę po priesaika žadės.
Tada iš vaidilutės nekaltos
Prie švento židinio šeimos
Pasidarys geroji dvasia namų —
Motina garbingų karžygių sūnų...*

Taip pasakojo Vytautui jo senoji auklė. O pasakoti ji mokėjo. Mingailė buvo jos vardas. Nei jos amžiaus, nei iš kur, niekas nežinojo. Ėjo nedrąsūs gandai, kad ir ji savo jaunystę praleido prie šventos ugnies.

Vytautas mėgo jos pasakų klausyti. O tą naktį, sėdint jam vienišam Nemuno pakrantėje, tos pasakos atgijo ir pradėjo gyventi. Ne jos Vytautui, bet Vytautas joms. Pirmą kartą Vytautas pajuto ryšį tarp savęs ir viso krašto. Ne tik Trakų ežeras ir pilis, ne tik Nemunas ir miškas prie Baltijos jūros, bet ir pati lietuvių tauta pasidarė brangi jaunai Vytauto širdžiai. Jis pajuto esant gyvą tautos dvasią.

Jis nebūtų galėjęs nusakyti žodžiais, ką jis jautė. Gal kažką panašų į tą balzganą rūką, kuris kilo ties Nemunu, kai pradėjo vėsti naktis. Jis nebuvo vanduo, o priklausė Nemunui. O gal buvo panašų į miško ošimą? Šnarėjo ažuolai ir pūšys ošė, kai pūstelėjo vėjas, bet tas ošimas buvo kažkas daugiau, kaip vėjas. Taip buvo ir su ta tautos dvasia. Ją Vytautas jautė ir tiek. Panašiai kaip rūkas ties Nemunu, kaip miško ošimas, kaip šilta naktis ties jo galva, ta tautos dvasia laikėsi ties mažu žemės kraštu prie Baltijos jūros krantų, kur nuo amžių lietuviai gyveno. Tautos dvasia snūduriavo ir didžius sapnus sapnavo apie didelius valdovus ir garsius karžygius, kurie pabudins ją dideliems darbams ir garbei.

Nežinia, apie ką Vytautas daugiau galvojo. Tik jo žygiai ir darbai byloja, kad jis tą naktį padarė pačią slapčiausią priesaiką, kurios net istorija neužrašė...

Jis prisiekė būti tokiu valdovu, apie kurį tautos dvasia motinų ir auklių lūpomis pasakas sekė. Jis prisiekė būti tokiu tautos karžygiu, apie kurį seni vaidilos, įsiklausę tautos balso, giesmes giedojo. Jis prisiekė pažadinti tautos dvasią dideliems žygiams ir nemirštamai garbei...

Dar nespėjo lengvas vasaros vėjelis išnešioti slaptą žinią po visą kraštą, ką jis tą naktį girdėjo iš būsimo krašto valdovo lūpų, kai sudundėjo žemė po šuoliais vejamo arklio kanopomis. Sargybinis pastojam kelią ir skubiai pasikeitė keliais žodžiais.

Livonijos ordinas užpuolęs rytų ir šiaurės Lietuvą. Algirdas, vykęs per Sudaviją Kęstučiui į talką, turėjęs savo kariuomenę atgal pasukti — tokią liūdną žinią atnešė vėlybas pasiuntinys. Vytautas išklausė, kiek patylėjo ir davė įsakymą blogą žinią laikyti paslapy. Tegul ilsisi Didysis kunigaikštis ir kariai. O pats pasitraukė į savo palapinę.

Kai rytuose pradėjo brėkšti aušra, Vytautas nunešė Didžiajam kunigaikščiui blogą žinią. Kol stovykla dar miegojo, reikėjo aptarti padėtį ir padaryti planus tolimesniam žygiui.

Rūpesčiu apsiniaukė Kęstučio veidas. Su broliu Algirdu buvo susitaręs bendromis jėgomis pulti kryžiuočių ordiną. Kaip kilnus riteris, Kęstutis iš anksto pranešė ordinui apie savo rengiamą karo žygį. Aišku, kryžiuočiai nesnaudė. Net ir Algirdo pasiuntinys pasakojė — Nemuno pakrančių pilių bokštuose matęs degant ugnis. Tai buvo ženklas apylinkių gyventojams pilyse ar miškuose ieškoti prieglaudų nuo gresiančio priešo. Jei Kęstutis pasitrauks atgal, priešas įsibraus giliai į kraštą. Jeigu žygiuos į priekį ir susirems su stipresniu priešu, pražudys savo karius.

(Bus daugiau)

SENUTĖS PASAKOS

SONĖ ROŽYTĖ

ALYVŲ DARŽELIS

A R T A mama, pareidama iš turgaus, parnešė Vandutei su Aldute po gražų puodeliuką pienui gerti. Kiekvienas puodeliukas buvo išmargintas gražiomis gėlėmis, o vidury gėlių patupdytas raibaplunksnis paukštukas. Abudu puodžiukai buvo visai vienodi, tik Vandutės gėlytės mėlynos, o Aldutės raudonos.

Labai apsidžiaugė mergytės dovanomis. Pasidžiaugusios, pasigrožėjusios padėjo puodžiukus į spintelę. Vandutei kažinkur išėjus, Aldutė įsigeidė dar kartą jų pasižiūrėti ir palyginti, katras gražesnis. Prisinešusi krėsliuką, pasistojo ant jo ir siekė puodžiuko. Tiktai kojėlė kažkaip pasprūdo, ji pasvyrėjo ir, griebdamasi susilaikyti, paleido puodžiuką iš rankos. Tas tik skimt! skimt! ir sudužo į grindis! Labai išsigando Aldutė. Sudaužė Vandutės puodeliuką, tokį gražų... Ką dabar mama pasakys? Aldutė surinko šukės ir pastūmė po spinta, o pati nuėjo į kamputį ir sėdi susirūpinusi. Nė žaisti nenori, tik galvoja, kas bus?

Vakarienei atėjus, Vandutė ir pasigedo puodžiuko. Klausinėja namiškių, visi sakosi nematę, nežiną. Norėjo ir Aldutės paklausti, bet niekur negalėjo jos rasti. Visi pradėjo ieškoti, šūkauti: "Aldute, kur tu?" Aldutės nebuvo.

Bus išbėgusi pas kaimynus, — tarė mama.

— Aš nubėgsiu pavadinti, — pasisiūlė Vytukas.

— Nereikia, ne, — atsiliepė senutė. Savo senomis akimis ji buvo įžiūrėjusi už siuvamosios mašinos kampe kažinką gunksant. — Eikš valgyti, Aldute, — tarė senutė. Aldutė nieko neatsakė, tik pravirko kamputy kiurksodama.

— Bus Aldutė puodžiuką sudaužusi, — pagalvojo senutė, bet nieko daugiau nesakiusi, paėmė mergaitę už rankutės ir nusivedė prie mamos. Mama jai akeles nušluostė, pabučiavo ir pasisodino sau ant

kelių. Bet Aldutė beveik nieko nevalgė, nors mamutė ir ragino. Visi suprato, ko Aldutė tokia nesmagi, bet niekas nieko nesakė matydami, kad ji ir taip išsigandusi. Vandutė labai gailėjosi savo puodeliuko, bet ir ji tylėjo.

Po vakarienės vaikai ėmė prašyti pasakos. Senutė daug nesiragino ir pradėjo pasakoti.

* * *

Kitą kartą, senų senovėje, gyveno labai vargingas žmogus su žmona. Kartą susilaukė jiedu mažos dukrelės. O buvo tą dieną Žolinės šventė, rugpjūčio penkiolika. Išėjo žmogus krikštamotės ieškoti, bet niekur negali gauti. Prašo vienos kaimynės, prašo kitos, bet visos atsisakinėja: tai šventė, tai šis, tai tas — o iš tikrųjų nė viena nenori su tokiu vargužiu kūmuotis. Eina žmogus namo verkdamas ir mato prie kelio ant didelio akmens besėdinčią gražią, baltą rūbais pasirėdžiusią, moteriškę, kuri jo paklausė:

— Ko taip verki, žmogeli?

— Kaip man neverkti. Davė Dievas dukterį, o niekas nenori į kūmus eiti.

— Neverk, aš pabūsiu krikštamote. Atsinešk dukrelę čia, prie šito akmens.

Žmogus džiaugdamasis atsinešė dukrelę, ir ta moteris pakrikštijo ją Marytės vardu. Paskui ji pabučiavo mergaitę ir atidavė ją tėvui tardama:

— Auklėk ir mokyk mano krikšto dukterį kuo geriausiai, kuo gražiausiai, o po penkiolikos metų per Žolinę vėl ją čia prie to akmens atvesk.

— Auklėsime kaip mokėdami, bet jau su mokslu nežinau kaip bus. Vargšas esu, vos duonutės užtenka iš mano uždarbio.

— Apie tai nesirūpink, — nusišypsojo gražioji moteris. — Eidamas gulti išrisk prie vartų statinę, apklok ją balta skepeta ir palik per naktį.

Žmogus padarė kaip įsakyta. Ryto metą atsikėlęs, rado statinę pičpilnaitę aukso pinigų. Tai apsidžiaugė vargdienis! Tuoju prišipirko žemės, pasistatė namus ir gražiai gyveno. Vaikų daugiau nebeturėjo, tai tą vienturtę Marytę augino kaip karalaite. Kadangi buvo labai gabi, tėvai samdė jai geriausius mokytojus, kurie ją mokė ne tik visokių gudrybių, surašytų knygose, ne tik virimo, kepimo, siuvimo ir kitokių darbelių, reikalingų gerai šeimininkei, bet ypatingai dailaus elgesio, malonios kalbos ir meilės žmonėms. Ir išaugo ji be galo graži, išmintinga ir gera mergaitė, džiaugsmas tėvams, pasigėrėjimas visiems. Marytei sulaukus penkiolikos metų, tėvas labai nenorėjo vesti jos pas tą akmenį, kaip buvo krikštamotei pažadėjęs. Bet žodis duo-

tas, reikia pildyti. Atvedė jis dukterį, o ta jos krikštamotė jau besėdinti ant akmens, belaukianti.

— Sveikas, kūmai, — tarė ji. — Sveika, Maryte. Gerai, kad atėjai, aš norėjau tau parodyti savo dvarą.

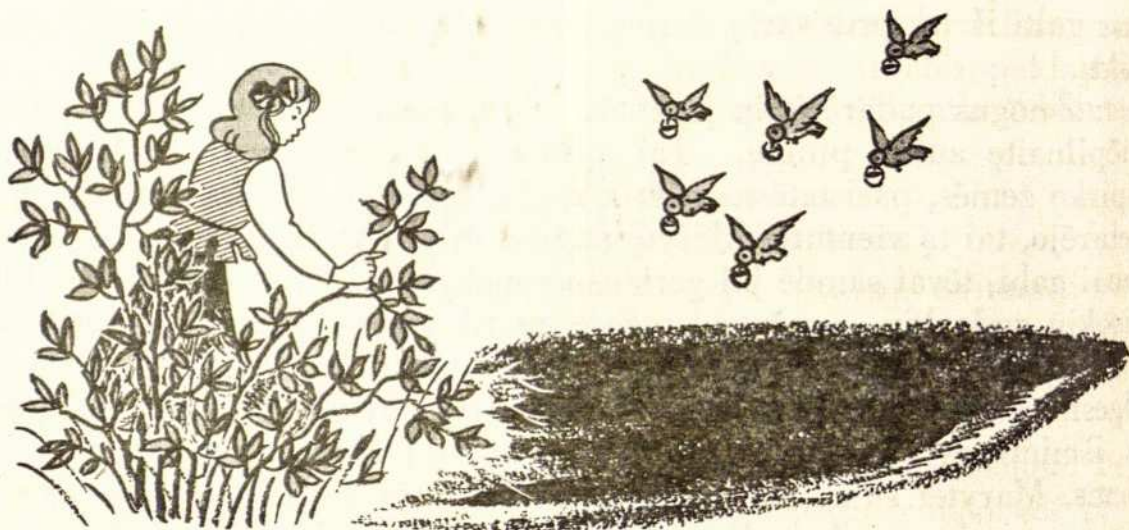
Tik nesakė ji, kad tas jos dvaras buvo dangiškasis dvaras, nes ji buvo dangaus karalienė, pati Dievo Motina. Nusivedė ji Marytę į dangų, aprodė visus pašalius, išklausinėjo jos, ką mokanti, ką dirbanti. Pagaliau tarė:

— Miela dukrele, gražiai esi išauginta ir išmokyta. Visokios dorybės lyg gėlės daržely vėšliai auga tavo širdy. Tiktai trūksta ten vienos mažos gėlės, kuri mergaitei taip svarbi, kaip žiedui kvapas. Trūksta jos, nes jos vietą turi užkerojusi viena piktžolė. Ji taip įsišaknijusi tavo širdy, kad bijau, jog gali nusmelkti visas kitas gėles, o tada iš darželio liktų tik dilgėlynas...

— Aš nežinau jokios piktžolės, — tarė Marytė.

— Tavo atsakymas ją parodo, — liūdnai pakraipė galvą Dievo Motina. — Giliai šaknis įleidusi... Bet išrausime... Tuo tarpu, mano dukrele, turiu tave palikti vieną, man reikia eiti dvaran. Pasivaikščiok viena po dangiškus sodus, pasidžiauk mano gėlėmis. Tiktai, prašau tavęs, neik prie alyvų darželio ir nežiūrėk į jį, nes ten žmonėms žiūrėti draudžiama.

Vaikstinėja Marytė po dangaus sodus, paukštelių klausosi, su angelais šnekučiuojasi, o širdy vis mintis nerami: kas tame alyvų daržely, kad žmonėms draudžiama? Vaikščiojo, vaikščiojo ir pamatė iš tolo tankius alyvų krūmus, ratu susodintus viename dangaus pakrašty. Alyvos žydėjo baltai, raudonai, violetiniai, o jų kvapas buvo toks saldus ir mielas, kad mergaitė neiškentėjo ir priėjusi visai arti, praskleidė šakas, norėdama pamatyti, kas tame daržely. O pamatė ji keistą reginį: visa plotmė, apsodinta alyvomis, buvo tik paprasta juo-

da žemē, kurioje neaugo nė joks žalias stagarēlis. Mergaitē buvo labai nusivylusi tuo, nes tikėjosi pamatyti kažinkokių stebuklingų grožybių. Tik staiga prilėkė į tą tuščią plotą daugybė paukščių, snapuose nešdamiesi mažučius meldinius krepšelius, lygmenai pripiltus kažinkokių sėklų. Pasidalijo paukščiai trejukėmis ir pradėjo darbuotis: vienas snapu duobelę išrausia, antrasis į ją sėkliukę įdeda, o tretysis duobelę užlygina.

Marytė bežiūrėdama tų nepaprastų darbininkų nė nepajuto, kaip ją kažinkas už rankos paėmė. Atsisukusi pamatė, kad tai angelas.

— Dangaus Karalienė laukia tavęs prie dangaus vartų. Eime.

— Pasakyk man, angele, ką čia paukščiai sodina?

— Žmonių mintis. Tos sėklos tai žmonių mintys, mergele.

— O kaip jos žydi?

Angelas šyptelėjo ir papurtė galvą.

— Mirtingos akys negali to žydėjimo matyti. — Jis ištiesė sparnus ir, daugiau nekalbėdamas, nuskrido su ja prie dangaus vartų. Dievo Motina pažiūrėjo į Marytę ir tarė:

— Ar žiūrėjai į alyvų darželį, Maryte?

— Ne, nežiūrėjau.

— Blogiau, negu maniau, — atsiduso dangiškoji jos krikštamotė. — Po šitokio atsakymo nebegalėsi danguje ilgiau bebūti. Pasakyk tiesą: ar žiūrėjai į alyvų darželį?

— Ne, — nusuko galvą Marytė.

— Kentėsi dėl savo užsispyrimo. Bus geriau, kad dabar prisipažinsi.

— Nežiūrėjau, — griežtai tarė Marytė.

Dievo Motina linktelėjo galva angelui, ir jis vėl paėmė mergaitę už rankos ir ištiesė savo sparnus. Nespėjo ji nė apsižvalgyti, kaip pasijuto vėl besanti žemėje, ant to paties akmens, nuo kurio ją krikštamotė buvo nusivedusi. Angelo nebebuvo. Ji atsisėdo ant akmens ir pamatė atjojantį gražų jauną vaikiną. Buvo tai karalaitis, atjojęs medžioti į tas apylinkes. Pamatęs tokią gražią mergelę, jis sustojo ir pradėjo ją šnekinti. Iš kalbos ir iš apsiėjimo ji nepaprastai jam patiko. Ir Marytei karalaitis patiko. Pakvietė ją karalaitis paviešėti į savo dvarą, o paskui ir vedė ją už žmoną. Pagyveno laimingai kiek laiko, ir susilaukė jaunoji karalienė dukters. Naktį atėjo į karalienės miegamąjį Dievo Motina ir tarė:

— Ar jau išrovei iš savo širdies netiesos piktžolę, Maryte?

— Aš nežinau jokios piktžolės, — atsakė karalienė.

— Dar netinki savo dukteriai auklėti, — tarė krikštamotė ir pasiėmė naujagimę su savim.

Ryto metą karalius ir visi dvariškiai negalėjo suprasti, kur dingo mažoji karalaitė. Ieškojo, ieškojo visur, bet niekur nerado. Po metų

karalienē susilaukē ir antrosios dukters. Naktī vēl atējo jos krikštamotē.

— Ar išrovei išdidumo piktžolę iš savo širdies, Maryte?

— Nežinau jokios piktžolės.

Ir vėl pasiēmė naujagimę Dievo Motina su savim. Karalius, neradęs dukters, labai nuliūdo, o dvariškiai pradėjo kalbėti, kad ar tik nebūsimanti karalienė kokia ragana. Praėjo vėl metai. Visa karalystė šoko, gērė, ūžė, patrankos šaudė, varpai gaudė, skelbdami linksmą žinią, kad karalienei gimė sūnus, sosto įpėdinis. Karalius sargais miegamąjį apstatė, kad niekas neprieitų prie sūnaus. Bet Dangaus karalienė užleido kietą miegą ir, niekieno nematoma, atėjo prie karalienės ir tarė:

— Ar prisipažįsti netiesą sakiusi?

— Nieko nežinau, — atkakliai užsigynė karalienė.

— Imuosi tavo sūnų su savim, — tarė jos krikštamotė.

— Nieko nežinau, — pakartojo vėl karalienė.

Ryto metą karalius, neradęs sūnaus, be galo nusiminė ir susirūpino. Jo dvariškiai ir ministeriai kalbėjo, kad karalienė tikrai ragana esanti ir savo vaikus ėdanti. Ir nutarė visi, kad reikia sušaukti teisumą ir teisti karalienę. Karalius, nors labai mylėjo savo žmoną ir nenorėjo tikėti, kad ji būtų ragana, pagaliau nusileido patarėjų kalboms ir liepė padaryti teismą. Teisėjų klausinėjama, kur dingo jos kūdikiai, karalienė užsigynė nieko apie tai nežinanti. Nieko jos neišklausę, teisėjai nutarė, kad ji tikrai yra ragana, ir nuteisė ją sudeginti ant laužo. Karalius, nors ir labai nenorėdamas sutikti su tokiu sprendimu, įsakė sukrauti laužą mylios ilgumo, ant vieno galo karalienę užkelti, o antrąjį uždegti. Jis buvo pastebėjęs karalienės užsispyrusį tylėjimą ir įtarė ją žinant, kur prapuolė vaikai, todėl norėjo duoti jai laiko apsigalvoti ir teisybę pasakyti. Laužas pradėjo liepsnoti. Atėjo pas karalienę jos krikštamotė ir klausia:

— Ar žiūrėjai į alyvų darželį?

— Ne, nežiūrėjau, — atsakė karalienė.

Jau laužas iki pusės nudegė. Ir vėl klausia Dievo motina:

— Ar žiūrėjai į alyvų darželį? — Vėl ji sakosi nežiūrėjusi.

Jau laužas baigia degti. Liepsnos ėmė karalienei apie kojas raitytis. Dievo motina vėl paklausė:

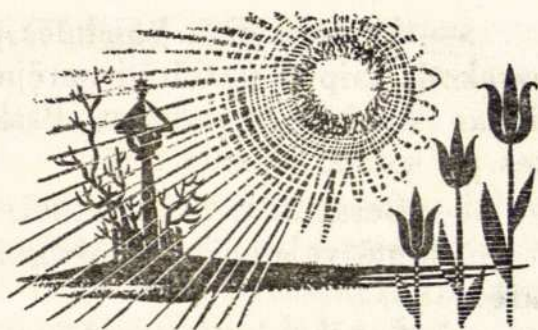
— Ar žiūrėjai į alyvų darželį?

— Žiūrėjau, žiūrėjau, — išsigandusi sušuko karalienė. — Ir į alyvų darželį žiūrėjau ir paskui iš puikybės prisipažinti nenorėjau!

Nusišypsojo Dangaus karalienė ir pamojo ranka. Tuoju nusiėjo žemėn būrys angelų, nešdami tris aukso lopšelius. Praskleidė dangiškoji karalienė savo apsiaustą, kuriuo buvo apgaubusi karalai-

SAULUTĒS SPINDULĒLIS

JONAS RŪTENIS

Tas mažytis, tas šviesus
Saulės spindulėlis
Kviečia, kviečia mus visus,
Kur laimužė žėri...

O kur žėri? Ar mes žinom?
Kur šalis, kur ta?
Ji toli už upių, girių —
Saulė Lietuva.

čius ir paguldė juos į tuos aukso lopšius. O pati atsisuko į karalienę ir tarė:

— Kad būtum neleidusi piktžolei širdy įsigalėti, nebūtum tiek vargo turėjusi. Bet kai jau išrovei ją, dabar žinosi, kaip auklėti savo vaikus, kad jų širdyse piktoji puikybės piktžolė neįsiveistų. — Tai pasakiusi, Dangaus karalienė pranyko ir daugiau savo krikšto dukters nebelankė. Karalius, pamatęs tokius stebuklus, nebežinojo nė kaip besidžiaugti iš laimės. Bučiavo, mylavo vaikus ir žmoną, atsiprašindamas jų už baimę ant laužo. Atsakė ji:

— Tai ne tu, mano vyre, bet manoji puikybė buvo mane ant laužo užkėlus. Ačiū tau, kad mirties baime tą puikybę palaužei.

Parėjo visi linksmi namo; karalienė parsikvietė dvaran ir savo tėvus. Visi gražiai ir laimingai gyveno, kol jų laikas žemėje pasibaigė. O numirę visi nuėjo į dangų, kur gražiai buvo priimti Dangaus karalienės. Pamatė jie visas dangaus grožybes, pamatė ir alyvų darželį, kurių nuostabių žiedų jokia mirtingojo akis matyti negali. Laimingi jie gyvena ten ir gyvens per amžius.

* * *

Aldutė atsidėjusi klausėsi pasakos. Senutei baigus pasakoti, ji sušuko:

— Aš sudaužiau Vandutės puodeliuką! — ir pradėjo verkdamasakoti, kaip ji pažiūrėti norėjusi, kaip kojelė pasprūdusi, o puodeliukas išsprūdęs ir sudužęs. Paskui nusivedusi Vandutę parodė ir šukes po spinta. Mama tarė:

— Gerai, kad prisipažinai, Aldute.

Aldutė valandėlę pagalvojo, o paskui paėmusi savo puodeliuką tarė:

— Še, Vandute, tegu būna tas tavo puodeliukas dabar.

— Turėkis jį, Aldute, aš neimsiu. Tu juk netyčia...

— Imk, imk, — tarė Aldutė, — kad ir netyčia, vistiek mano kaltė.

— Ne, ne, neimsiu, — tarė Vandutė.

— Priimk, — tarė senutė, — matai, kad mergaitė iš širdies duoda. Taip ir pasiėmė Vandutė Aldutės puodeliuką.

Kitą savaitę mama parnešė Aldutei naują puodeliuką. Buvo lygiai toks pats, kaip ir sudaužytasis. Ir vėl mergaitės turėjo po puodeliuką, tik dabar Aldutės buvo mėlynom gėlytėm, o Vandutės raudonom.

Ir sudaužytojo puoduko šukių mergaitės nenumetė: ėmė su jomis “dangu” žaisti. Išsibraižo žemėje pailgą languotą keturkampį, gale dar pusrutulį pridėda: tas pusrutulis tai — “dangus”. Paskui šukeles į langelius mėčioja ir po langelius ant vienos kojos šokinėja. “Dangu” žaisdama ir šukeles pamačiusi, Aldutė ir savo nuotyki prisimeną. Nuo to laiko, ar puodeliuko ar kokio kito svetimo daikto norėdama, neina pati pasiimti, bet pirma savininko pasiprašo.

TĖVYNĖS GARBĖ BRANGESNĖ UŽ PINIGUS

EDMONDO DE AMIČIS / Sulietuvino JONAS PETRĖNAS

KARTĄ iš Barcelonos, Ispanijos uosto, išplaukė prancūzų laivas į Genuą. Laive buvo įvairių keleivių: prancūzų, italų, ispanų, šveicarų. Margame keleivių būryje plaukė ir 11 metų berniukas. Jis buvo prastai apsirengęs, vienišas, visą laiką stovėjo vienas, lyg sugautas laukinis žvėrelis, ir liūdnomis akimis žiūrėjo į keliaujančius. Jam buvo ko liūdėti! Prieš dvejus metus berniuko tėvai, Paduvos (Italijoje) apylinkėse gyveną ūkininkai, parsamdė jį vienam cirko savininkui. Šis išmokė mažąjį cirkininką vikriai ir sumaniai dalyvauti pavojinguose žaidimuose, padėti seniesiems artistams atlikti jų programą. Berniukas mažai gaudavo valgyti, dažnai turėjo badauti, mat, šeimininkas aiškindavo, kad sočiai privalgęs būsiąs sunkus ir negalėsiąs žvaliai vaidinti. Keliavo jie po Prancūziją, Ispaniją ir pagaliau atvyko į Barceloną. Berniukas, nebegalėdamas ilgiau pakęsti vargo ir bado, vieną dieną pabėgo iš cirko ir atsidūrė pas Italijos konsulą, prašydamas, kad šis jį užtartų. Konsulas, labai nustebęs tokiu darbu, įsodino mažąjį cirkininką į šį laivą, įdavė jam į rankas laišką Genuos policijos viršininkui, kad šis berniuką pristatytų tėvams. “Kas girdėjo, kad tėvai savo vaiką, kaip kokį gyvulėlį, išdrįstų atiduoti tokiems žiauriems darbams!”

Laive berniuką pasodino antrosios klasės kambarėlyje. Visi keleiviai smalsiomis akimis į jį žiūrėjo, klausinėdavo, bet šis tylėjo. Atrodė, kad jis nekenčia žmonių ir jų bijo. To jis išmoko iš piktojo cirko šeimininko!

Vieną dieną trys keleiviai, norėdami ką nors daugiau sužinoti iš šio “nebylio” berniuko, prisispirdami jį klausinėjo. Vaikas, atsiminęs kelis išmokus ispanų ir prancūzų žodžius, trumpais sakiniais papasakojo jiems savo gyvenimo nuotykius. Keleiviai nebuvo italai, bet jie suprato visa. Suprasti padėjo jų širdyse kilusi užuojauta, o gal ir vynas, kurio jie truputį buvo išgėrę ir kiek įsidrąsinę. Po to tie trys keleiviai, lyg ir pagauti gailėstingumo, davė berniukui kiek pinigų. Įėjus į salę naujiems keleiviams, jie tarsi dar labiau susigraudino ir, rodydami savo gerą širdį, pridėjo daugiau pinigų: “Še, dar pinigų, pasiimk ir tuos”, — šaukė jie garsiai ir metė pinigus ant stalo. Berniukas juos paėmė, įsidėjo į kišenę ir, nuostabiai žvalgydamasis, pusbalsiai jiems dėkojo. Po to jis greitai nubėgo į savo kambarėlį, užsidarė duris ir pats vienas tyliai mąstė.

“Už šiuos pinigus galėčiau dabar nusipirkti laive skanų pyragaitį, nes jau dveji metai, kaip nesu sočiai pavalgęs. O gal nuvykus į Genuą nusipirkti naują švarkelį, nes šis jau vienišas lopinys? Bet, ma-

nau, geriausiai bus juos parvežti ir atiduoti tėvams, kad nesugrįžčiau iš cirko kiauromis kišenėmis... Graži dovana — pinigai visur praverčia!”

Mažajam keleiviui taip begalvojant, prasivėrė kambario durys: prie pusryčių stalo sėdėjo tie trys geraširdžiai keleiviai, gurkšnojo vynelį ir pasakojosi kelionių įspūdžius. Palengva jų kalbos nukrypo ir apie Italiją.

“Kokie nešvarūs Italijos viešbučiai” — pradėjo vienas. “Bet kokie nepatogūs jų geležinkeliai” — pridūrė antras, ir po to visi trys pradėjo peikti Italiją, jos tvarką, gyvenimą: “Italija — apgavikų ir sukčių kraštas, tai labai tamsūs ir neišsilavinę žmonės... Italų valdininkai nemoka nė skaityti. Italija, tai...”

Staiga nebaigtą jų kalbą nutraukė trukšmas — ant besikalbančių keleivių galvų krito suplėšytų pinigų gabalai, o keli metaliniai pinigai, įtūžusios rankos sviesti, pataikė vienam net į veidą. Nustebinti keleiviai greit pašoko nuo kėdžių ir besižvalgydami išgirdo rūsčius žodžius:

“Pasiimkite atgal savo pinigus”, — šaukė susijaudinęs berniukas, pravėręs savo kambarėlio duris, — “man nereikalinga išmalda iš tokių žmonių, kurie teršia ir niekina mano tėvynę!”

Mažasis keleivis, tai pasakęs, smarkiai užsidarė savo kambarėlio duris. Laivas palengva skyrė vandenį ir pūškavo į Genuą. Berniukas nekantriai laukė, kada galės išlipti į savo tėvynės krantą.

DAINA

K. OSTRAUSKAS

Nusiskynęs žilvitėlį,
vysiu vargą vargužėlį —
šalelę vaduosiu,
o devintą rytmetėlį
melsiu girios diemedėlį,
gegute raudosiu:

Tenegrįžta vargužėlis
mūsų tėviškėlėn —
tepražysta žilvitėlis
žiedų kepurėlėm.

VAKARYKŠTIS MĖNESĖLIS

A. RADŽIUS

Vos pabudęs ankstų rytą,
Iš lovelės atsikėles,
Žiūriu — šypsos viršum bokštų
Vakarykštis mėnesėlis.

Gal užmiršo nusileisti?
Gal patiko jam kabėti?
Ar anksti vaikučiai kelsis,
Nori jis pasižiūrėti,

Jau saulutė skaisčiai šviečia,
Nematyt šviesių žvaigždelių,
Tad kodėl dar pasiliko
Mėnesėlis toks išbalęs?

Ar kalbės jie poterėli,
Prie lovelės atsiklaupę,
Ir, tvarkingai apsirėdę,
Bėgs lakstyti, žaist į lauką.

ILGU PAVASARĖLIO

ZIG. GAVELIS

Man ilgu pavasarėlio,
Piemenų dainos laukuos...
Neišgirsiu vyturėlio,
Čia gegutė nekukuos..

Nepražys sode alyvos,
Žieduos vėjas nesisups.
Ir kregždutės linksmos, gyvos,
Ant palangės nenutūps.

Neklegės garnys ant kluono
Ir varnėnas inkile,
Nepakvips darže aguonos
Ir razėtos vakare...

Toli mano tėviškėlė:
Jon sugrįžti negaliu —
Priešas mindo baltą gėlę,
Priešas griauja namelius.

DU DRAUGAI

PAULIUS JURKUS

V

Baltaausis anksti kelias
Ir mamytę pavaduoja;
Prie namelio viešą kelią
Ir grindis iššluoja.

VI

Juodaausis, pasitraukęs,
Kur nemato nieks,
Pypkę traukia, kaip suaugęs —
Jį tėvelis, oi, aprėks!

VII

Baltaausis, įsiklausęs
Muzikos mieste,
Trimituoja, linksmas groja
Triūbele rieta.

VIII

Puodai dideli uogienės
Ant lentynos paluby,
Kvepia kvepia tartum pienės,
O pasiekti negali.

Juodaausis kramto lūpą,
Lipa ant aukštos kėdės,
Bet kėdė siūbuoja, supas —
Jis tuoį žemėn nudardės.

PRIE NEVĖŽIO NEBEGERAI

JURGIS JANKUS

Ištrauka iš baigiamos spausdinti knygos PO RAGANOS KIRVIU, kurią leidžia "Gabija" Brooklyne.

Sykį Jakamutis buvo išėjęs į kitą miško pakraštį. Tenai iš kažin kur atsirado nebuvėlis vanagas ir visiškai nenorėjo laikytis Jakamučio miške priimtų įstatymų: plėšė lizdus, gaudė mažus paukštelius ir sakėsi pačiam Jakamučiui iškabinsiąs akis. Visą aną miško pakraštį apėmė baisus nerimas, nes nė vienas nežinojo, kada jį pamatys gelsvos vanago akys. Tada jie atsiuntė pasiuntinius pas Jakamutį. Tas nuėjęs turėjo daugiau kaip savaitę vargti, kol susigavo tankiose pušų viršūnėse besislapstantį vanagą, kol gerai nudaužė jam nagus ir nulenkė piktą galvą. Vanagas buvo senas ir prityręs piktadaris, ir Jakamučiui nors ir visų paukščių padedamam, reikėjo daug prakaito išlieti, kol išgavo tvirtą žodį gyventi padoriai.

Sutvarkęs reikalus, išėjo namo. Saulė dar buvo aukštai, bet ir kelias tolimas. Žinojo, kad ir senelė laukia ir taip ilgai nebesulaukdamą rūpesčiu netveria.

Kol saulė kaitino, ėjo medžių paunksmėj takeliais ir be taku, o kai saulė ėmė leistis, pašoko į medžių viršūnes. Čia buvo ir daug šviešiau ir daug smagiau lėkti, kartu su kiaunėmis ir voverėmis pasilinguojant nuo šakos ligi šakos, nuo viršūnės ligi viršūnės.

Bet saulė leidosi greičiau, negu kelias trumpėjo. Prilėkęs ažuolą, kuris augo kalvos viršuj ir buvo aukščiau iškilęs už visus medžius, įbėgo į pačią viršūnę pailsėti. Čia jis dažnai ateidavo pasėdėti ant pakumpusios šakos, lyg didelio stipraus piršto krumplio, nuo kurio buvo matyti visas miškas, lyg didelė, didelė pieva su tamsiais eglynu šuorais, su tamsiu žalumu nugulusiais ažuolynais, su šviesiom drebulynų dėmėmis. Rodos, nušoktum žemyn ir bėgtum, bėgtum pasišokinėdamas ir nuo kalnelio kūliu žemyn pasiverstum.

Saulė visiškai leidosi, ir aukštesniu medžių šešėliai užgulė, nutamsino žemesnius. Jie bėgo, virpėjo, trukčiojo, nyko ir staiga pavirto vienu vieninteliu tamsiu šešėliu, užgulusiu visas medžių viršūnes vienodai, nes saulės jau ir iš ažuolo nebuvo matyti. Nevėžio pusėj pasigirdo viena lakštingala, paskum kita. Dar po kelių akimirksnių visas paupys sulūžėjo. Jakamutis valandą klausėsi su smagiu šypsniu veide, paskum atsistojo, suraliavo ir dar valandėlę pasiklausė, kaip jo raliavimas ringuoja, plinta, bėga medžių viršūnėmis, toli toli į visas puses, daug toliau už lakštingalų suokimą. Nuo to krūtinėj taip šilta pasidaro, kad jis greičiau nori leistis iš ažuolo viršūnės, parbėgti namo, apsikabinti senelę ir išpasakoti viską, ką matė ir girdėjo miške.

Jis jau kēlē koją ir vēl susilaikē. Jo ausis pasiekē skaudus, pilnas baimēs cypsējimas. Ir kitas ir trečias prie jo prisidējo. Lakštingaļų giesmēs ēmē trūkti viena po kitos, kaip gesinamos žvakēs. Jakamutis suprato, kad paupy kažinkas negera darosi. Jis greitai iš ažuolo nusileido į lanksčią beržo viršūnę, su ja pasilingavo, nušoko į drebulę ir lēkē kaip vējas. Tik pačiam paupy susilaikē ir ēmē žvalgytis.

Čia buvo visiškai tylu. Joks paukštelis nebečirškėjo, net Nevėžyje žuvys nebešokinėjo, nebesitaškē...

KALAKUTO MOKINYS

LEONARDAS ŽITKEVIČIUS

Tarė drūtas kalakutas:

— Ei, tai turku, ei, tai tai!

— Nei tu turkas, nei tu drūtas! —

Atsakiau aš jam rimtai.

Šimtas varnų susirinko

Ir paklausė: — Iš kur tu?

Atsakiau: — Iš Vabalninko!

Varnų kalbą suprantu.

Bet štai mokytojas tarė:

— Du ir vienas — kiek tai bus?

Nežinau, kas pasidarė.

Argi aš toks nekalbus?

Nemanykite, vyručiai,

Kad esu aš tinginys:

Aš labai labai protingas

Kalakuto mokinys.

VACLOVAS ČIZIŪNAS

GEDIMINAS DIDYSIS LIETUVOS ŠEIMININKAS

Kryžiuočiai vėl puola Lietuvą. Popiežiaus pasiuntiniai, išvažiuodami iš Rygos, buvo įsakę Kryžiuočių Ordinui nekariauti su Lietuva dar ketveris metus. Mat, vis dar buvo tikėtasi, kad Gediminas apsigalvosiąs ir prašysiąs krikšto sau ir savo tautai. Tuo paliaubų metu kryžiuočiai tikrai vengė didesnių karo žygių į Lietuvą. Tačiau jie buvo susiradę kitų būdų varginti ir silpninti lietuvių tautai. Buvo siunčiami į Lietuvos pasienius, kartais ir į krašto gilumą maži plėšikų būreliai. Tų būrelių (po 12—20 vyrų) uždavinys buvo plėšti paskiras ūkininkų sodybas ir žudyti jų gyventojus. Prisiplėšę šiočio - tokio grobio, pridarę visokios žalos Lietuvos gyventojams ir, kur galėję, žudę juos, tie plėšikai skubiai traukdavosi atgal į savo globėjų apsaugą, kai pajusdavo sau pavojų. Kai paliaubų laikas pasibaigė, Kryžiuočių Ordino vyriausybė nutraukė tokius smulkius puldinėjimus į Lietuvą. Buvo pradėta rengtis didesniai karo žygiui prieš Lietuvą. Kryžiuočiai pasistengė plačiai paskelbti Gedimino atsisakymą krikštytis ir norą taikiai gyventi su Kryžiuočių Ordinui. Maža to, Kryžiuočių Ordinas šaukėsi visų Europos kraštų riterius vykti į pagalbą. Buvo išprašytas ir popiežiaus sutikimas skelbti šventąjį karą prieš Lietuvą. (Tuo tarpu Katalikų Bažnyčia vadovavo jau kitas popiežius, nebe tas, kurs susirašinėjo su Gediminu).

Pilėnų gynimas. Kai Kryžiuočių Ordinas surinko bei išmiklino savo kariuomenę ir susilaukė daugelio talkininkų iš įvairių Europos kraštų, tada ir patraukė su visa savo galybe į Lietuvą. Šis kryžiuočių žygis įvyko 1336 metais.

Traukdami į Lietuvos gilumą, kryžiuočiai sustojo prie Pilėnų pilies ant aukšto Nemuno kranto (spėjama ją buvus dabartinės Punios vietoje). Daugybė kryžiuočių ir jų talkininkų apsupo pilį ir puolė jos sienas. Vienas ir kitas puolimas nepasisekė, nes pilies gynėjai įstengė neįsileisti priešų į pilį, nusmeigdami ar nukirsdami kiekvieną jų,

kuris pasiekdavo pilies sienų viršų. Kryžiuočių vadas įsakė nutraukti puolimus ir mėginti badu priversti pilies gynėjus pasiduoti. Bet ir ta priemonė negelbėjo: pilies gynėjai nepasidavė, nors ir joje buvo su-
bėgę plačių apylinkių gyventojai ir maistas, kiek jo turėta, greitai bai-
gėsi. Pagaliau kryžiuočiai pradėjo laidyti į pilį degančias, derva
(smala) išteptas strėles. Jos krito ant medinių sienų ir pilies pastatų
stogų. Pilyje prasidėjo gaisras. Išbadėję, nuolatinio budėjimo ir sun-
kių kautynių nuvarginti pilies gynėjai jau nebegalėjo kovoti su puo-
lančiais priešais ir tuo pačiu metu pilies viduje siautėjančia ugnimi.

Kryžiuočiai, nebematydami ant pilies sienų nei vieno gynėjo, puolė lipti ant jų ir ardyti neginamus pilies vartus. Įsiveržę į pilies
vidų, jie pamatė baisų vaizdą: pilies kiemo viduryje degė laužas, ap-
link jį gulėjo daugybė moterų, vaikų ir karių lavonų. Paskutiniai pilies
gynėjai, pusiau apsvaigę nuo degančių trobų liepsnų ir dūmų, smeigė
ir kirto kardais viens kitam galvas, taikydami virsti į laužo liepsną.
Paskutinis likęs stambaus ūgio karys šoko į laužo liepsną ir dingo joje.
Kryžiuočiai riktėlėjo iš išgąščio: tokio įvykio dar nebuvo matę viso-
kiuose karo žygiuose, nei girdėję kitus pasakojant...

— Laukiniai! — tarė kryžiuočių vadas, žiūrėdamas į šį baisų
reginį.

— Ne, jie didvyriai! — atsiliepė greta jo stovėjęs anglas riteris.
— Aš grįžtu namo ir daugiau tokiuose karo žygiuose nebedalyvausiu.

Patys kryžiuočiai jau nebenorėjo žygiuoti tais metais tolyn į Lie-
tuvą ir tuojuo pasuko namo. Pilėnų pilies gynėjai ir jų vadas Margiris
(jis buvo tas paskutinis nusižudęs pilies gynėjas) buvo apdainuojami
Lietuvoje ilgus amžius iki pat mūsų laikų. Net ir vokiečių istorikai
bei rašytojai šį įvykį vėliau su pagarba aprašė.

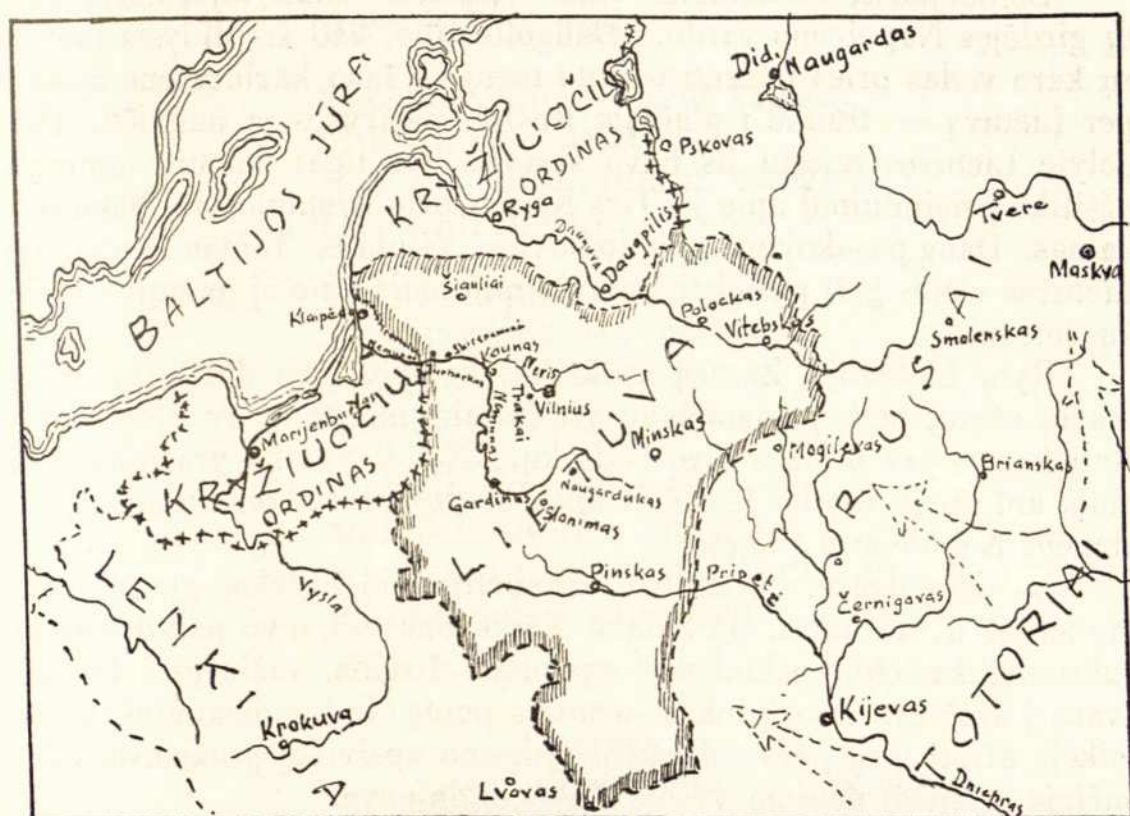
Gedimino mirtis. Didžiausios kovos su kryžiuočiais vyko anais
laikais Žemaičiuose ir palei Nemuną. Kryžiuočiai nuolat brovėsi į
Lietuvą ir statydinosi pilis, kad lengviau galėtų išsilaikyti. Nuolat
šaukdamiesi įvairių šalių karių - savanorių, kryžiuočiai šmeižė lietu-
vius, vadindami juos velnio vaikais, užkietėjusiais pagonimis, pasiutu-
siais šunimis ir panašiais vardais. Anais laikais žmonės labai mažai
ką nežinojo apie kitas, ypač tolimesnes, tautas, todėl ir šmeižtams leng-
vai tikėjo. Buvo net valdovų, kurie, Lietuvos nematę ir jos žmonių
nepažinę, manė galį ją, tolimą ir jiems nepriklausomą, dovanoti ki-
tiems. Vokietijos imperatorius (visų vokiškųjų valdovų pirmininkas)
Liudvikas IV Bavarietis 1337 metais parašė Kryžiuočių Ordinui raš-
tą, kuriuo jis dovanojo Lietuvą kryžiuočiams. Žinoma, tą tolimą ir vi-
sai nepažįstamą, bet labai nekenčiamą Lietuvą reikėjo dar nukariauti.
O tai buvo nelengvas uždavinys ir kryžiuočiams.

Kryžiuočiai, šitaip kitų valdovų, net ir popiežių, drąsinami ir
laiminami, nuolat karais vargino Lietuvą. Gediminas, užsitikrinęs tai-

ką ir saugumą gudų ir rusų kraštuose, ryžosi pats vadovauti vakarų Lietuvos sienas ginant. Prieš kiekvieną vokiečių pilį dygo lietuvių statyta pilis, už kiekvieną puolimą į Lietuvą buvo atsilyginama tokiu pat puolimu į Prūsus ar Livoniją.

Kartą Gediminas pats vadovavęs lietuvių kariuomenei, kovojančiai ties Veliuonos pilimi. Kryžiuočiai tada pirmą kartą pavartoję paraku šaunamąjį ginklą — patranką. Jos paleistas akmeninis sviedinys pataikęs Gediminui į petį. Sunkiai sužeistas Lietuvos valdovas tuoj ir miręs kovos lauke. Kai kryžiuočiai buvę atmušti ir nuvaryti atgal, Gediminas buvęs palaidotas kalne, šalia Veliuonos pilies.

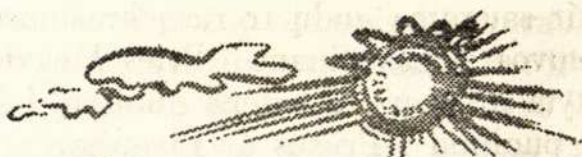
Taip pasakoja vienas padavimas apie Gedimino mirtį. Gediminas miręs apie 1341 metus.

Žemėlapis Nr. 3. GEDIMINO LAIKŲ LIETUVA

ISIDĖMĖKITE:

1. Gediminas pirmas iš Lietuvos valdovų ėmė susirašinėti su popiežiumi ir Vokietijos bei kitų Europos kraštų miestais. Ką jis kvietė iš tų miestų į Lietuvą ir kuriam reikalui?
2. Kodėl nepasisekė derybos dėl Lietuvos krikšto?
3. Gediminas įkūrė Vilnių ir ten apsigyveno 1323 metais.
4. Garsus Pilėnų gynimas įvyko 1336 metais.
5. Gedimino valdomoji Lietuva buvo beveik dvigubai didesnė už Mindaugo Lietuvos karalystę.
6. Kodėl galime vadinti Gediminą didžiuoju Lietuvos tvarkytoju — šeimininku?

PO TĖVYNĖS *DANGUMI*

AKMUO, ANT KURIO NAPOLEONAS VALGĖ

P. JUODKA

Be abejonės, nerasime nė vieno „Eglutės” skaitytojo, kuris nebūtų girdėjęs Napoleono vardo. Daugelis žino, kad šis didysis prancūzų karo vadas prieš pusantro šimto metų su savo kariuomene žygiavo per Lietuvą — traukė į plačiąją Rusiją, pasiryžęs ją nugalėti. Daugelyje Lietuvos miestų jis buvo sustojęs. Ir ilgai žmonių atmintyje užsiliko prisiminimų apie jį. Ties Kaunu prie Nemuno yra Napoleono kalnas. Daug pasakojama apie jo buvimą Vilniuje. Tačiau ir mažesnės Lietuvos vietos gali pasigirti savo atsiminimais apie šį garsųjį anų laikų žmogų.

Rytų Lietuvoje, Zarasų apskrities kampe, tarp didžiulių miškų, gražių ežerų, pelkių ir smėlynų yra Salako miestelis. Ir šitoje vietoje Napoleonas yra palikęs savo pėdsakų. Netoli Salako yra didelis akmuo, ant kurio iškalta lėkštė, šakutės ir peilis. Sakoma, kad ant šito akmens Napoleonas valgęs.

Luodžių dvare, už keturių kilometrų nuo Salako, gyvenęs tada prancūzas dvarininkas. Iš Salako Napoleonas su savo palydovais pauksuotoj karietoj, pakinkytoj septyniais žirgais, važiuavęs į Luodžių dvarą į svečius. Dvarininkas suruošęs puotą, ir baudžiauninkams nereikėję dirbti visą parą. Jie iš džiaugsmo apsilvilkę gražiausiais drabužiais, apsiavę naujom vyžom, šokę ir dainavę.

Salako bažnyčios šventoriuje Napoleonas stovėjęs ir žiūrėjęs, kaip jo kariuomenė žygiavo palei Luodžių ežerą Dukšto ir Žagarinės link.

Napoleono kariuomenė, patyrusi, kad pro Žagarinę negalės praeiti, nes tarp Luodžių ir Luodikščio ežerų per dideles pelkes teka plati Šventoji, pasuko pro žydų kapus ir netoli Drobiškių kaimo perėjo Šventąją. Tarp Šventojos ir Dukšto ežerų nužygiavo į rytus. Tą vietą, kur perėjo Napoleono kariuomenė per Šventąją, žmonės vadina prancūzų brada, o kelią, kuriuo pro mišką toji kariuomenė žygiavo, vadina Napoleono keliu. Tas kelias dabar vos žymu — užaugęs dideliu mišku.

Daug yra gražių ir įdomių vietų Lietuvoje. Pažinkime jas.

DEBESĖLIUI

Tu, mažyti debesėli!
Kur tu taip skubi?
Gal Tėvynę aplankyti
Brangią tu gali?

Skrisk tenai, į mielą kraštą,
Mūs šalelę Lietuvos,
Kur broleliai sunkiai vargsta,
Mirdami dėl jos...

Prislėgti piktos vergijos,
Priespaudos žiaurios,
Tremiami iš savo krašto
Dėl tikybos, dėl kalbos...

Nenuliūski, debesėli, —
Vėl Tėvynė bus laisva!
Kaip paukšteliai mes sugrįšim,
Kaip gėlėlė — Lietuva!

Dalia Koklytė, Diepholzo gimnazija, Vokietijoje.

JURGUTIS

Aš turiu labai gerą senele. Ji man daug įdomių dalykų papasakoja. Čia vieną tokį pasakojimą noriu aš atpasakoti.

Jurgučio tėvelis buvo savanoris. Jis išėjo Tėvynę nuo priešų ginti, bet žuvo kare. Valdžia jo šeimai davė sklypelį žemės ir nedidelę trobelę. Bet netrukus numirė ir Jurgučio mamytė. Vaikas liko vienas su senele. Jiems sunku buvo gyventi. Senelė rinkdavo miške uogas, grybus, o žiemą kaimynams verpdavo linus. Ir Jurgutis jai kiek galėdamas padėdavo. Bet jiems trūko pinigų. Jurgutis neturėjo šiltesnių drabužių, neturėjo batukų.

Vieną dieną Jurgutis paklausė:

— Močiute, ir aš noriu eiti į mokyklą, kaip ir kiti vaikai.

— Jurguti, tu esi dar labai mažas, — ramino jį senelė, o be to tu neturi nė batukų.

Ir Jurgiukas beveik kiekvieną dieną prieidavo prie senelės ir prašydavo nupirkti batukus.

Bet senelė jį vis ramino:

— Vaikeli, iš kur aš tiek pinigų gausiu? Palauk pavasario, kai mūsų slėnis bus pilnas žemuogių. Tada abu rinksime uogas ir už gautus pinigus pirsime batukus.

Jurgučio dienos buvo labai ilgos belaukiant pavasario. Jis sėdėdavo prie lango ir žiūrėdavo, kaip kiti vaikai eina į mokyklą.

Pagaliau pradėjo tirpti sniegas. Pasirodė nedrąsūs žolės diegeliai, paskui gėlytės. Ėmė sprogti medžių lapai. Jurgiukui buvo įdomu. Jis jau galėdavo išbėgti į lauką basas, pabraidžioti po balutes. Bet labiausiai jis laukė, kada slėnyje atsiras žemuogių. Jis žiūrėjo, kaip auga žemuogių lapai, kaip skleidžiasi jų žiedeliai.

Dar gerokai praėjo laiko, kol jis su senele galėjo išeiti į slėnį uogelių rinkti. Ir pagaliau ta lauktoji diena atėjo. Pirmą dieną juodu pririnko net septynis krepšelius, o dar nė pusė slėnio nebuvo išrinkta. Kitą rytą, kai tik pirmieji saulutės spindulėliai suspindėjo upelio vandenyje netoli trobelės, Jurgutis su senele jau rinko uogas. Miškelyje giedoja paukščiukai. Kiškelis perbėgo kelią, žuvytė pliaukštelėjo vandenyje, o jie vis rinko raudonas ir skanias uogeles.

Kai pintinėlės buvo pilnos, leidosi juodu miestelin į turgų. Senelė greitai pailso ir atsisėdo pakelėje pailsėti. Bet Jurgutis dar vis nerimo vietoje. Jis visur lakstė, šokinėjo, skynė gėlytes.

— Močiute, močiute! — riktelėjo staiga Jurgutis, — piniginę radau! Pilna pinigų ir dar kažkokių popierių. Dabar aš galėsiu nupirkti batukus.

— Bet tai ne tavo pinigai, — atsakė senelė.

— Juk niekas nematė, kai aš paėmiau, — nenurimo Jurgutis.

— Niekas nematė! — riktelėjo senelė ir pirštu parodė į dangų.

— Dievulis matė, ir tu žinai, kad tai ne tavo pinigai. Žiūrėk, net ir vardas ant piniginės parašytas: Jonas Baranauskas. Jis netoli mūsų gyvena. Nunešim ir atiduosim.

Nusiminė Jurgutis, bet jis suprato, kad senelė už jį viską geriau žino. Jie ėjo akmenuotu keliu. Jurgiuko basos kojelės nebuvo pripratusios prie kieto kelio. Jis dar labiau norėjo batukų.

Pagaliau priėjo prie didelio ūkininko kiemo. Šeimininkas, juos pamatęs, iš tolo šaukė:

— Neįsileisiu daugiau elgetų. Vakar du elgetos pinigus pavogė.

— Mes ne elgetos, — atsakė senelė, — mes atnešam tavo pinigų, kuriuos radom pamestus ant kelio.

Šeimininkas labai susigėdo savo aštrių žodžių ir mandagiai atsiprašė. Jis pasakė, kad ten yra labai svarbūs dokumentai ir jis gerai jiems už tai atlyginsias.

Jurgiukas neiškentęs tuoj paprašė batukų. Šeimininkas atnešė visą krūvą batukų ir liepė Jurgučiuui pasirinkti patinkamiausius. Mat, ir jis turėjo tokio pat amžiaus sūnų, o šiam niekad batukų netrūkdavo. Senelei šeimininkas dar davė geriausią karvę ir pinigų, nes pamestieji dokumentai buvo tikrai brangūs.

Abu parėjo labai laimingi. Senelė milžo karvutę, darė sūrius, pardavinėjo sviestą, o Jurgutis ėjo į mokyklą. Jis labai gerai mokėsi. Kai jis pabaigė pradžios mokyklą, abu su senele išsikraustė į miestelį, kur buvo gimnazija. Senelė virė gimnazistams valgį, šeimininkavo, o Jurgutis mokėsi. Paskui jis tapo daktaru ir garsiu žmogumi. Senelė jam vis sakydama: — Dievas mums padėjo už mūsų sąžiningumą.

Rimvidas Grigaliūnas, Toronto, Ont.

KNYGU LENTYNA

ŽVIRBLIAI INKILĖNUOS

Rašytojas Petras Pilka parašė ir neseniai išleido įdomią knygą apie žvirblius. Visa knyga — lyg kokia daina: parašyta eilėmis, o pasakojama joje apie žvirblių kaimą, apie Inkilėnus. Visokių nuotykių tiems žvirbliukams atsitinka. Seniai žvirbliai — išmintingi ir prietyrę, o jaunučiai — dar visai žiopliukai. Juos senieji nuolatos moko, bara, baudžia, į žvirbliškus darbus pratina. Rašytojas sakosi, pats būvęs pakviestas svečiuosna į tą nuostabųjį žvirblių kaimą ir prie alaus kubo ir riesto pyrago tuos visus nuotykius pasakojant girdėjęs ir paskui čia knygoje surašęs.

Šaltą žiemos rytą žvirbliukai nubunda. Vieni jų tinginėliai, o kiti nenuoramos, išdykėliai. Nelengva seniesiems tokius valdyti ir raminti. Vaikai pro langą žvirbliukams paberia trupinėlių — tai skanūs pusrytėliai! Bet kartą senis žvirblis sapnavo, kad jį katinas buvo užpuolęs. Tuoju sušaukiamas žvirblių susirinkimas didžiojoje liepoje ir nutariama katiną pagauti ir išvežus į mišką prie medžio pririšti. Kaip žvirbliai ieško linų ir kanapių virvei vyti, kaip paskui ta virvė veja, kaip į sieną kala vinį, kaip iš Vytuko skolinasi rogutės, kaip paskui katina gaudo — tai vis neįprasti nuotykiai, ir rimčiausia vyrą gali prajuokinti. Bet pats idomiausias yra katino vežimas į mišką:

*O ant rogių kraiko
Katiną prispaudę*

*Keli žvirbliai laiko,
Atsirėmę šiaudo.*

*O dar du iš galo
Jam į uodegytę
Snapeliu vis kala,
Kad nesivartytų.*

*Kiti du ant ūso
Stovi atsistoję —
Iš to didžio trūso
Net snapus pražioję...*

Bet rogutės nuo kalniuko nudardėjo, žvirblius į šalis išsklaidė, išmėtė. Kai kuris tik į penktą dieną namo paršlubavo. O katinas, iš žvirblių ištrūkęs, tik po septynių dienų namo sugrįžo ir pasižadėjo daugiau niekad žvirblių negaudyti.

Pats pasakojimas kartais netikėtai nutrūksta, lyg peršokama nuo vieno daikto prie kito, bet vėliau vėl viskas susiriša. Dėl to knyga skaitoma lengvai, patraukli. Čia išrašome kelis posmelius, iš kurių matyti, kokių gražių ir lengvų vietų knygoje yra:

*Tuoju ir Laimutės
Merkiasi akutės:
“Jau ir aš, mamyte,
Noriu į lovytę.”*

*O greta lovytės
Guli jos lėlytės,
Raudonais veidukais
Tartum obuoliukais...*

*O šviesi žvaigždėlė
Iš skliautų aukščiavusių*

*Paberia kraitelę
Sapnų ko gražiausių.*

*Vienam į lovytę
Įkiša ožiuką,
O tas capt kojytę —
Pažaisk trupučiuką.*

*Kitam ji, nuraškius
Aukso obuolėlį,
Neškis, sako, neškis,
Mano angelėli.*

*Debesį karpytą
Ji trečiam pakloja
Ir sapne lig ryto
Dangumi nešioja.*

*Čia vėl, vos užsnūsti,
Nuostabi paukštytė
Tuoį paduoda pūsti
Šimtbalsę dūdytę...*

Petras Pilka yra parašęs kelias poezijos knygas suaugusiems. Jauniesiems skaitytojams ši jo knyga yra pirmoji. Ja pasidžiaugs tie, kurie iš anksto yra užsisakę, nes knygynuose pirkti jos nebus galima. Iš viso jos išspausdinta tik 100 egzempliorių. Panašiu būdu P. Pilka yra išleidęs ir kitas savo poezijos knygas.

● **Tėviškėlė** — lietuvių vaikų laikraštis, anksčiau ėjęs kaip "Dirvos" laikraščio priedas, nuo šių metų pradžios pradėjo eiti visai savarankiškai. Jo redaktorius ir leidėjas yra dailininkas Vladas Vijeikis. Metinė prenumerata 3 dol., adresas: 2313 W. 91 St., Chicago 20, Ill. Sausio mėnesio numeris jau išėjo. Gražiai iliustruotas, keletas rašinėlių ir eilėraščių, artimų vaikų dvasiai. Laikraštėlis truputį didesnio formato už "Eglutę", bet turi tik 20 puslapių. Kam atrodo, kad "Eglutės" vienos per maža, tam "Tėviškėlė" bus talkininkė, skleidžianti tą pačią tėvynės meilę.

"Tėviškėlės" nr. 2 turiningesnis ir gražesnis už nr. 1.

● Daug gražių religinių ir patriotinių pasiskaitymų rasite "Šv. Pranciškaus Varpelio" vasario mėnesio numeryje. Ten rašoma apie tikėjimą ir tėvynės meilę, apie pirmųjų krikščionių maldos namus, apie Šv. Raštą (Dievas prabilo lietuviškai) ir kt.

Adolfas Bernotas — 1952 m. "Eglutės" uždavinių sprendime laimėjęs I vietą.

● Lietuvių dramos aktoriai H. Kačinskas, J. Blekaitis, A. Škėma ir K. Vasiliauskas įsteigė Brooklyne dramos studiją (mažą teatro mokyklą). Ši studija jau parodė scenoje koncertiniu būdu žymųjį Balio Sruogos veikalą "Milžino paunksmėje".

● Lietuvių Vaikų Teatras Čikagoje gražiai veikia. Jis yra pastatęs tris veikalus: "Brolių ieškotoja", "Našlaitė" ir "Karalaitė Teisutė". Pačioje Čikagoje tie veikalai vaidinti 10 kartų, o taip pat vaidino ir kitose lietuvių kolonijose, esančiose netoli Čikagos. Šis teatras vaikams teikia nepaprasto džiaugsmo, nes vaidintojai yra taip pat vaikai. Teatrą išlaiko Mokytojų Sąjunga.

MOKYKLOS IR Mes

Lietuviška mokykla Italijoje

Palaimintojo kunigo Jono Bosco tėviškėje (Castelnuova Don Bosco) yra įsikūrę lietuviai saleziečiai. Ten jie organizuoja ir lietuvišką penkių klasių mokyklą berniukams. Priimami tik lietuviai vaikai, kurių šiuo metu yra jau per penkiolika. Tai daugiausia iš Anglijos atvykę lietuvių tremtinių vaikai. Tą mokyklą baigę bus siunčiami į amatų mokyklas arba leidžiami į kunigus. Nuotraukoje matome pirmoje eilėje tos lietuviškos mokyklos mokinius, o toliau mokytojus ir globėjus. Mokytojauja 5 kunigai ir du broliukai.

● Lietuvių Kultūros Fondo surengtame jaunųjų talentų vakare Clevelande gražiai pasirodė net 15 jaunuolių — muzikų ir vaidintojų.

● Detroito šeštadieninėje mokykloje mokosi per 150 mokinių. Mokyklai vadovauja mok. K. Gogelis. Praėjusių metų pabaigoje mokykla gražiai suvaidino rašytojos Alės Rūtos Nakaitės sukurta veikalelį "Spindėkite žvaigždės."

● Melbourn mieste, Australijoje, gražiai veikia trys lietuviškos sekmdieninės mokyklos. Suaugusiems įdomias paskaitas rengia Karaliaus Mindaugo Institutas.

- Vasario 16 gimnazijoje Diepholze mokosi per 120 mokinių. Jų 82 yra iš Didžiosios Lietuvos, 28 iš Klaipėdos krašto ir 10 iš Rytprūsių. Ši gimnazija yra gausiai remiama Amerikoje gyvenančių lietuvių.
- Memmingene, Vokietijoje, veikia lietuviška mokyklėlė, vadinama vargo mokykla, panaši į šeštadienines mokyklas Amerikoje. Mokykla labai pasigenda lietuviškos spaudos.
- Los Angeles sekmadieniais lietuvių jaunimui skaitomos paskaitos

iš Lietuvos istorijos, geografijos, lietuvių literatūros. Mokslo metų pabaigoje bus tų dalykų egzaminai.

- Omahoje, Nebr., veikia sekmadieninė lietuvių mokykla.

● Čikagos moksleiviai ateitininkai smarkiai kovoja su komikų skaitymu. Jie nagrinėja tų skaitymų žalą jaunimo dvasiai ir skatina skaityti "Eglutę" "Tėviškėlę", "Ateitį" ir kitus gražius lietuviškus laikraščius.

Putname, Conn., vasaros metu Nekalto Prasidėjimo seselės suorganizuoja savo vienuolyno sodyboje didelę mergaičių stovyklą, kuri yra tikra lietuviška vasaros mokykla. Bet ir žiemos metu to vienuolyno laikomam bendrabutyje gyvena nemažas būrys lietuvaikių, lankančių kolegijas ir aukštesniąsias mokyklas. Bendrabučio gyventojos turi ir lietuviškas pamokas. Nuotraukoje matome bendrabučio gyventojas su jų globėja.

TRUPUTĮ PAGALVOK

PRAĖJUSIO NUMERIO UŽDAVINIŲ ATSAKYMAI

I. 1 Biržiška, 2 Antalieptė, 3 Samtis, 4 Austrija, 5 Nevėžis, 6 Arbūzas, 7 Virvytė, 8 Ilimės, 9 Česnakas, 10 Išskylauja, 11 Ulnai, 12 Smiltynė.

II. Keturkampio galuose įdedama po vieną degtuką. Tokiu būdu plotas padidėja ir jame gali tilpti dvigubai daugiau avių.

UŽDAVINIAI

1. Vienas arabas prieš mirtį parašė testamentą, kad jam mirus trys jo sūnūs pasidalintų kupranugarius taip: vyriausiam sūnui pusė visų kupranugarių, jaunesniajam — ketvirtoji dalis, o jauniausiam — penktąją dalis visų kupranugarių.

Po tėvo mirties suskaitė kupranugarius. Jų buvo 19. Niekaip jie nemokėjo pasidalinti kupranugarių taip, kaip tėvas buvo nurodęs. Juos nusiminusius rado keliaujantis išminčius. Jis padalino taip, kaip testamente buvo nurodyta, ir visi buvo patenkinami. Kaip jis tai padarė ir po kiek kupranugarių gavo sūnūs?

Uždavinys vertinamas 10 taškų. Jį atsiuntė *P. Juodka* iš Čikagos.

2. Ūkininkas prieš mirtį liepė trimis savo sūnams pasidalinti 17 arklių taip: vyresniajam — pusė arklių, jaunesniajam — trečdalis visų arklių ir jauniausiam — viena devintoji visų arklių. Niekaip jie negalėjo pasidalinti, nes nė vienas nenorėjo imti pusę arklio. Pagaliau jauniausias sūnus sugalvojo, kaip padalinti. Kaip jis tai padarė?

Vertinamas 10 taškų. Atsiuntė *Romualdas Kerpė* iš Anna, Ill.

Gramatikos uždavinys. Jonukas, išeidamas į miestą, savo sesutei parašė tokį laiškutį: "Jeigu eisi pasivaikščioti, nei įšilus, nes gali sutikti vilką".

Kadangi sesutė nebuvo įšilus, tai ji nieko nebijodama išėjo į šilą pasivaikščioti. Ten

ji iš tikro sutiko vilką. Visa laimė, kad eigulis ją išgelbėjo.

Atsakykite, kas Jonuko laiškutyje suklaidino Onutę?

Vertinamas 2 taškais. Atsiuntė *Giedrė Noakaitė* iš Brooklyno.

LAIŠKAI
Redaktorium

Hastings, Nebr., 1952 m.
gruodžio mėn. 13 d.

Mielas Pone Redaktoriau!

Štai vėl prisiunčiu EGLUTEI skirtą savo straipsnelį: "Pro atsiskyrėlių trobelės langą". (Žiūr. Eglutės nr. 2, Red.). Tikiu, jog jame ras šio to naujo mūsų jaunieji skaitytojai.

Kiekvienas iš mūsų šiek tiek kitaip bendrauja su šiuo pasauliu. Skirtingi dalykai mūsų dėmesį patraukia. Todėl ir pritinka apsiukeisti vieniems su kitais savo patirtimis.

Vienas jau iš pat mažens, pamatęs laukais bebėgantį kiškėlį, skrendantį paukštį, nardančią upėje žuvį, tuojau užsidega noru stvertis šautuvo ar žeberklo, kad galėtų numušti tą judančią gyvybę — būdamas ištroškęs kokio pelno, ar tik šiaip sau tenkindamas savo užgaidą. Kitas gi į nieką nemainytų savo džiaugsmo, gavęs progos išarti stebėti Dievo padarėlius gyvus — jiems nekenkdamas ir net jų nebaidydamas. Juk esame skaitę šventųjų gyvenimuose, kaip jie ten galėjo susidraugauti ne tik su lėtais paukščiais, bet ir su piktaisiais žvėrimis, ir savo dvasios galybe juos valdyti (pav., šv. Pranciškus Asyžietis).

Bet nereikia būti nė šventuoju, kad sugebėtum užmegsti su gamta šiltą bičiulystę.

Manasis straipsnelis kaip tik ir norėtų parodyti, kuo mes kartais gaiviname savo nuo vienatvės pavargusią dvasią.

Dideliuose miestuose gyvenantieji EGLUTĖS draugai, paskaite, gal tik nusišypsos ir bematant užmirš, ką aš surašiau. Bet norėčiau tikėti, jog ne su visais taip atsitiks. Ilgiausiai, turbūt, mano aprašymus širdy palaikys tie, kurie patys yra išmėtyti į pasaulio pakraščius.

Idomu būtų sužinoti, ką tenai gamta šneka — tokioj Etiopijoje, kur nors Urugvajuje, Brazilijoje, Argentinoj, Kolumbijoj, Australijoje, Naujojoje Zelandijoje. Norėčiau, kad tenai gyvenantieji vaikučiai atsilieptų panašiais klausimais EGLUTĖJE. Tiesa, Jūratė Kemešytė žadėjo parašyti apie Australijos gamtą ir gyvulius. Kad ji tai ir padarytų! Ir kad kiti tolimieji pasektų jos pavyzdžiu!

Toliausiai ir užvis pavieniui išblaškytiesiems EGLUTĖS skaitytojams jaučiu ypatingos pagarbos, nes jie, matyt, yra tvirtai apsisprendę nežūti mūsų tautai.

Daug tūkstančių lietuvių šeimų nesenai pasklido po pasaulį. Bet EGLUTĖS skaitytojų buvo praėjusiais metais tik 2,067. Ar tik tiek tėra lietuvių vaikų? Ar, gal, tik toks skaičius beketina į atgimusią Lietuvą grįžti?

Ne, negali būti!

Mano širdis sudreba, pamąsčius, kad EGLUTĖ gali dėl to kurią dieną pavysti ir nudžiūti... Norėtusi todėl šaukte šaukti, rėkte rėkti:

— Ei, vaikeliai, gelbėkime jos gyvybę! Tie, kurie savo kaimynystėje dar turite lietuvių — argi jums sunku būtų apibėgti pažįstamų ir net nepažįstamų lietuvių šeimas, primenant ir paraginant užsisakyti tą mielą laikraštėlį? Ką mes beveiktume, jo netekę?! Negi numosime ranka į lietuviybę, kad išaugtume nei šiuo, nei tuo? Juk prie ko jaunas priprasi, tą ir senas teberasi, sako mūsų priežodis. — — —

Apmoku EGLUTĖS prenumeratą ateinantiems metams.

Sudiev!

Tamstą iš širdies gerbianti —

Grožvyda Serapinaitė,
410 University Avenue
Hastings, Nebraska

Gerb. P. Redaktorium,

Pirmas "Eglutės" numeris išėjo gerokai vėliau negu buvo numatytas. Aš taip labai jo laukiau, kad net ir mūsų paštininkei įkyrėjau, kasdien klausdamas. Maniau, kad mane užmiršote. Pagaliau sulaukiau. Vėl kelios dienos džiaugsmo.

Aš mėgstu pasakas, o ypač noriai jų klausosi mažieji broliukai, kurie dar nemoka skaityti. Man patinka uždaviniai, todėl visada "Eglutę" pradedu skaityti iš kito galo. Šitame numeryje man labiausiai patiko "Skruzdėlytė Greitute".

Romualdas Kerpė, Anna, Ill.

*

Didž. Gerb.,

Nors "Eglutė" labai įdomi ir graži, bet vyresnio amžiaus vaikams ji rodosi perskysta. Užsakiau "Ateitį". Bet labai nenorėdamas dar skirtis su "Eglute", siunčiu dar \$1 ir prašau tęsti siuntinį.

Su pagarba

P. Janušonis, Kenosha, Wis.

LAIŠKAV
Skaitytojams

1. Redaktorius dar kartą prašo skaitytojus nesiųsti jo adresu prenumeratos mokesčio, nesikreipti dėl adreso pakeitimo ar dėl negauto vieno ar kito "Eglutės" numerio. Tų dalykų redaktorius netvarko ir nežino. Tuo tik bereikalingai trukdomas laikas ir padidinamos pašto išlaidos. Taškų Dėdei skiriamus laiškus siųskite tik redaktoriui.

2. Labai malonu, kai randate ką nors parašyta apie jūsų mokyklą ar net apie jus pačius — kai vaidinate, deklamavote, muzikos dalykėlių atlikote. Bet redaktorius pats negali visko sužinoti. Padėkite jam. Parašykite daugiau apie lietuviškus parengimus mokyklose.

